نگاه

انتشار مجموعه مقالاتی درباره «فرزانه ایران‌مدار»

میراث ایرج افشار

مدتی است که کتابی با عنوان «فرزانه ایران‌مدار» که مجموعه مقالاتی است درباره ایرج افشار توسط خانه کتاب با همکاری سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران منتشر شده است. این کتاب که به کوشش احسان‌الله شکرالهی و غلامرضا امیرخانی منتشر شده، شامل مقالات زیادی درباره دو وجه مهم از فعالیت‌های ایرج افشار یعنی ایرانشناسی و کتاب‌پژوهی است. در بخشی از مقدمه کتاب درباره مقالات حاضر در این کتاب آمده: «از عناوین این مطالب پیداست که تمرکز بر فعالیت‌های پژوهشی افشار طی شش دهه تلاش و جست‌وجوی علمی و سبک کار وی مورد توجه نویسندگان مقالات و یادداشت‌ها نیز بوده است». این کتاب در دو بخش عمده تدوین شده که بخش اول «درباره استاد افشار» نام دارد و شامل ۳۸ نوشتار است و بخش دوم با نام «اهدا شده به ایرج افشار» ۲۹ نوشتار را دربرگرفته است. مقالات متنوع کتاب، اگرچه حول موضوعاتی مشخص نوشته شده‌اند اما هریک به وجهی از فعالیت‌ها و نیز شخصیت ایرج افشار توجه داشته‌اند. فعالیت‌های ایرج افشار در سال‌های حیاتش و کارنامه آثاری که توسط او نوشته و منتشر شده، نشان می‌دهد که او در حوزه‌های مختلفی در ایران‌شناسی و کتاب‌پژوهی و فرهنگ و تاریخ و ادبیات ایران پژوهش کرده است.

ایرج افشار از مهم‌ترین کتاب‌پژوهان ایران بوده و سابقه کارهای او در این زمینه به چند دهه پیش برمی‌گردد. خود او در بخشی از مقدمه «کتابشناسی ایران» نوشته بود: «یکی از کارهای بسیار لازم، که باید در هر زمانی بشود. گردآوری فهرست کتاب‌ها و رساله‌ها و مجله‌هایی است که در آن زمان انتشار می‌یابد. این کار در اغلب از کشورها می‌شود و نشریه‌هایی مرتب برای همین منظور اختصاص داده شده است. فایده این کار تنها آن نیست که هم‌اکنون اهل زمان به نام و نشان کتاب آشنا می‌شوند، بلکه سود بیشتر آن است که کار اهل تحقیق و مطالعه را برای جست‌وجوی نام کتاب یا نام مولف یا تاریخ چاپ و سایر مشخصات آن در آینده آسان می‌سازد.» براین‌اساس، ایرج افشار برای اولین‌بار در ایران دست به تدوین کتابشناسی زد و در سال ۱۳۳۳ مجموعه‌ای با نام «کتابشناسی ایران» منتشر کرد. یکی دیگر از وجوه فعالیت‌های افشار، نوشتن مقالات و یادداشت‌هایی در حوزه مطالعات طبری بود و به عبارتی او به عنوان روزنامه‌نگار نیز مطرح بوده است. افشار در طول حیاتش با مجلات و نشریات مختلفی مثل «سخن»، «یغما»، «جهان‌نو»، «فرهنگ ایران‌زمین»، «مهر»، «کتاب‌های ماه»، «راهنمای کتاب»، «آینده»، «آدینه»، «بخارا» و «تلک» همکاری می‌کرد. همچنین افشار سفرهای زیادی به نقاط مختلف ایران کرده بود و اموز عکس‌ها و تصاویر زیادی از نقاط مختلف ایران که توسط او گرفته شده بود باقی مانده است. ایرج افشار به جای ناشناخته ایران سفر می‌کرد و سفرنامه‌هایی نیز می‌نوشت که این‌ها نیز از آثار به‌جامانده او او هستند. ایرج افشار شناخت زیادی هم از ادبیات داشت و این ویژگی در بسیاری از مقالات و مطالب او آشکار است. همچنین او به جز حوزه‌های اصلی فعالیت‌هایش، در برخی

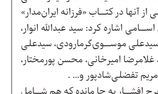

فرزانه ایران‌مدار

مجموعه نوشتار به مناسبت نودمین سال تولد ایرج افشار

به کوشش احسان‌الله شکرالهی و غلامرضا امیرخانی

ناشر خانه کتاب با همکاری سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران

شاخه‌های دیگر مثل خط‌نویسی و خوش‌نویسان ایران هم پژوهش‌هایی انجام داده است.

یکی از مقالات چاپ‌شده در کتاب «فرزانه ایران‌مدار»، متن سخنرانی محمدابراهیم باستانی‌پاریزی است با عنوان «یک شمعک کوهی بر مزار ایرج افشار». این سخنرانی در هشتادونهمین نشست مرکز پژوهشی میراث مکتوب با عنوان نشست «جایگاه و اهمیت سفرنامه‌نگاری در ایران‌شناسی» به مناسبت درگذشت استاد بزرگوارمان برگزار شده است. باستانی‌پاریزی در مقاله خود به شیرخانه که به جزء ما مدار ذکری نکرده. این شیرخانه کتاب بسیار پارزشی است و از نظر کار هم مدار طاها بی‌ارزش نبود. الان که به عنوان یک پیر استاد در حدود سال ۱۳۳۳ چاپ کردم از نسخه کتابخانه ملک که در بازار محاکمات بود استفاده کردم. نسخه اصلی که مرحوم وزیری اجازه استفاده‌اللسلطنه نوشته بود. این کتاب در کتابخانه در کوچه بود و مرحوم اسمعیل‌خوانساری مرد بزرگوار محقق و شاعر در اختیار من گذاشت. به شیرخانه که به جزء ما مدار ذکری نکرده. این کتاب چاپ شده است. از نظر مولف کتاب بسیار پارزشی است و از نظر کار هم مدار طاها بی‌ارزش نبود. الان که به عنوان یک پیر استاد در حدود سال ۱۳۳۳ چاپ کردم از نسخه کتابخانه ملک که در بازار محاکمات بود استفاده کردم. نسخه اصلی که مرحوم وزیری اجازه استفاله